

Πότε κάνουμε το σταυρό μας στις ακολουθίες, αλλά και γενικά όταν βρισκόμαστε μέσα στην Εκκλησία;

•Κάνουμε το σταυρό μας•

- Μόλις ανάψουμε το κερί μας.
- 'Όταν μπαίνουμε στους Ιερούς Ναούς και όταν βγαίνουμε από αυτούς.
- Στην αρχή κάθε ακολουθίας.
- Σε κάθε Τριαδική εκφώνηση.
- Δηλαδή κάθε φορά που θα λέγεται ή θα ψάλλεται το: «Δόξα Πατρί και Υἱῷ και Αγίῳ Πνεύματι», ή όταν ακούγεται το «... του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος...».
- Σε κάθε εκφώνηση της Παναγίας:
- «Της Παναγίας, αχράντου, υπερευλογημένης, ενδόξου, Δεσποίνης ημών Θεοτόκου και αειπαρθένου Μαρίας...» που υπάρχει στα Ειρηνικά, Πληρωτικά και Μικρές Συναπτές.
- Στα Απολυτίκια ή Τροπάρια όταν και όπου ακούγεται το όνομα του Αγίου ή της Αγίας της ημέρας, του Ναού κλπ.
- Στον 'Ορθρο, όταν ψάλλεται, επαναλαμβανόμενο, το Μεγαλυνάριο της Παναγίας: «Την τιμιωτέραν των Χερουβείμ και ενδοξοτέραν ασυγκρίτως των Σεραφείμ...». Το σταυρό μας είναι προτιμότερο να τον κάνουμε, όταν φθάνει η ψαλμωδία στο: «...την όντως Θεοτόκον ...», για να τονίζεται η πίστη ότι εγέννησε Θεόν.
- Στη Μικρή και Μεγάλη Είσοδο, όταν περνούν από μπροστά μας το Ευαγγέλιο και τα Τίμια Δώρα.
- Στον Τρισάγιο ύμνο: «Άγιος ο Θεός, Άγιος Ισχυρός, Άγιος Αθάνατος, ελέησον ημάς».
- Στο «Δεύτε προσκυνήσωμεν και προσπέσωμεν...» το όποιο επαναλαμβάνεται τρις. Μαζί με το σταυρό μας σ' αυτήν την περίπτωση κάνουμε κάθε φορά και μία μικρή μετάνοια.
 - Πριν από το τέλος του Εσπερινού, όταν ο Ιερέας λέγει το «Νυν απολύεις τον δούλον σου, Δέσποτα, κατά τό ρήμα σου ἐν ειρήνῃ ότι είδον οἱ οφθαλμοὶ μου τό σωτήριόν σου...».
 - Στις απολύσεις των ακολουθιών (Εσπερινού, 'Ορθρου και λοιπών ακολουθιών), καθώς και στην απόλυση της Θείας Λειτουργίας.
 - Κάθε άλλη φορά, κατά τις διάφορες αιτήσεις του Ιερέα, ἐφ' όσον αυτό αναπαύει ή ευχαριστεί τον πιστό.
 - 'Όταν προσκυνούμε τις άγιες Εικόνες ή άγια Λείψανα.
 - Πριν κοινωνήσουμε και μετά τη Θεία Κοινωνία.

•ΔΕΝ κάνουμε το σταυρό μας•

- 'Όταν μας θυμιάζει ο Ιερέας. Στις περιπτώσεις αυτές αντί Σταυρού, κάνουμε μια υπόκλιση της κεφαλής ευχαριστούντες τον Ιερέα για την τιμή πού μας κάνει: Μετά τις άγιες Εικόνες να θυμιάζει και εμάς, ως εικόνες του Θεού! Εάν καθόμαστε, πρέπει να σηκωνόμαστε.
- 'Όταν στην αρχή του 'Ορθρου αναγινώσκεται ο Εξάψαλμος.
- Το σταυρό μας μπορούμε να κάνουμε στην αρχή και στο τέλος του Εξάψαλμου. Σ' όλη όμως τη διάρκεια αυτού, ακόμη και στο μέσον του, όταν λέγουμε τα «Δόξα... Και νυν... Άλληλούια...» ΔΕΝ κάνουμε το σταυρό μας, αλλά παρακολουθούμε «εν πάσῃ σιωπή και κατανύξει» τον Αναγνώστη, ο οποίος «μετ' ευλάβειας και φόβου Θεού», διαβάζει τον Εξάψαλμο. Διότι ό χρόνος αυτός τής αναγνώσεως προεικονίζει το χρόνο τής Δευτέρας Παρουσίας του Κυρίου, κατά τη διάρκεια του οποίου με φόβο και τρόμο θα αναμένουμε την τελική κρίση Του για εμάς. Και, όπως τότε, έτσι και τώρα θα πρέπει σιωπώντες, όρθιοι, ακίνητοι, χωρίς μετακινήσεις ή, προπαντός, χωρίς και τούς παραμικρούς θορύβους, να παρακολουθούμε την ανάγνωση αυτή. (Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται στις εσπερινές ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδας, οι οποίες είναι ό 'Ορθρος της επομένης. Διότι τότε, αφηρημένοι, μπαίνουμε στους Ναούς χωρίς να προσέχουμε, εάν εκείνη την ώρα διαβάζεται ο Εξάψαλμος. Σ' αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει να παραμένουμε ακίνητοι στην είσοδο του Κυρίως Ναού και μετά το πέρας της αναγνώσεως να μετακινούμαστε για να καταλάβουμε τη θέση μας).
- 'Όταν φιλάμε το χέρι Ιερωμένου.
- Η συνήθεια ορισμένων να κάνουν το σταυρό τους πριν φιλήσουν το χέρι του Επισκόπου ή Ιερέα ή οποιουδήποτε ρασοφόρου είναι λανθασμένη. Το σταυρό μας τον κάνουμε, όταν ασπαζόμαστε τις άγιες Εικόνες και όχι όταν ασπαζόμαστε το χέρι του Ιερωμένου. 'Όταν λοιπόν πρόκειται να επικοινωνήσουμε ή να συναντηθούμε με Ιερωμένο, μπορούμε να πούμε «Ευλόγησον, Δέσποτα ή Πάτερ» ή «Την ευχή σας, Σεβασμιώτατε ή Αγιε Καθηγούμενε ή Πάτερ και κάνοντας μία μικρή υπόκλιση της κεφαλής να ασπαστούμε το δεξιό του χέρι, όποτε συνεχίζουμε το διάλογο μαζί του, όπως επιθυμεί ο καθένας. Το ίδιο κάνουμε και φεύγοντας από κοντά του. Λέμε, «Την ευχή σας ή Ευλογείτε, Πάτερ», κάνουμε μικρή υπόκλιση, προτείνοντας τις παλάμες μας σταυροειδώς, ασπαζόμαστε τη δεξιά του και φεύγουμε.
- 'Όταν λαμβάνουμε το αντίδωρο από το χέρι του Ιερέα, το οποίο (χέρι) στη συνέχεια το ασπαζόμαστε.

του π. Γεωργίου Κουγιουμτζόγλου (από το :"Λατρευτικό Εγχειρίδιο" σελ. 168,171)